

گلی که باغ را به آتش می‌کشد

به دنبال تصورات اشتباه برخی از جوانان درباره بی‌ضرر بودن و اعتیادآور نبودن موادی چون گل و ناآگاهی بعضی والدین بوی مشمئز کننده آن در بسیاری از اماکن عمومی به‌ویژه پارک‌ها استشمام می‌شود؛ اتفاقی که سلامت جسم و روان مصرف‌کننده و دیگر اعضای جامعه را به اشکال مختلف تهدید می‌کند

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

دوشنبه ۸ اردیبهشت ۱۴۰۴

۲۹ شوال ۱۴۴۶ • ۲۸ آوریل ۲۰۲۵

شماره ۲۱۷۵۴

۲۹۷۳

سید مصطفی صابری روزنامه‌نگار

پرونده

پارک‌های شهر زمانی پر بود از صدای خنده کودکان، گپ‌و‌گفت‌های دوستانه و هوایی که تازگی طبیعت را در خود داشت. اما این روزها، برای آن‌هایی که در سایه یک درخت یا نیمکت نشیمنی ساده در فضای عمومی به سراغ آرامش می‌آیند، بویی غریب، سنگین و آزاردهنده تبدیل به بخشی از تجربه حضور در پارک‌ها شده است. این بوی «گل» است؛ نامی فریبنده برای ماده مخدری شبیه ماری‌جوانا که به دلیل تصورات نادرست بسیاری از نوجوانان و جوانان، بیش‌ازپیش مصرف آن در جامعه عادی شده است. ماده‌ای که برخلاف نامش سلامت جسمی و روانی فرد و جامعه را تهدید می‌کند. آن‌چه این وضعیت را بحرانی‌تر می‌کند، ناآگاهی محض برخی از والدین است. بسیاری از والدین، وقتی فرزندشان را در حال سیگار کشیدن می‌بینند، به‌سادگی از آن عبور می‌کنند و آن را رفتار ناپسند می‌دانند که خطرناک نیست، بی‌خبر از این که شاید آن‌چه در دست نوجوان‌شان است، سیگار معمولی نباشد و دروازه‌ای است برای ورود به دنیای پیچیده، مخرب و پراز وابستگی مواد مخدر. بدتر این که دود و بوی گل در محیط‌های عمومی، از جمله پارک‌ها، تنها مصرف‌کنندگان را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. دود دست‌دوم گل و ماری‌جوانا، مملو از مواد آسیب‌زا، نه تنها خطرات جدی برای کودکان در حال بازی یا افراد حاضر در اطراف دارد، بلکه سلامت عمومی را هم به خطر می‌اندازد و مصرف مواد مخدر هم قبیح‌زدایی می‌کند. هرچند بسیاری از مواد هم‌خانواده گل و ماری‌جوانا به اشکال مختلف در برخی از کشورهای دنیا دیگر غیرقانونی نیست اما هنوز در تمام دنیا تهدیدی محسوب می‌شوند برای سلامت جوامع. برای همین در این پرونده سراغ این موضوع و ابعاد مختلفش رفتیم.

گل که ماری‌جوانا نیست!

ماری‌جوانا، گیاهی که از دل خانواده شاهدانه برمی‌خیزد، ماده‌ای روان‌گردان است که بیش از هر چیز به دلیل ترکیب فعال اصلی‌اش، تتراهیدروکانابینول (THC)، شناخته می‌شود. این ترکیب شیمیایی، مسئول ایجاد احساسات، تشنه بودن، یا «اعتیاد روانی» در مصرف‌کنندگان است. طی سال‌های اخیر، نام «گل» در ایران به جای ماری‌جوانا رایج شده و به‌باور بسیاری، گل ماده‌ای متفاوت از ماری‌جوانا است. اما حقیقت این است که گل تنها نامی عامیانه و فریبنده برای همان گیاه ماری‌جوانا است که شاید با هدف کمرنگ کردن بار منفی آن، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

تفاوت‌های اندک بین گونه‌ها

در حوزه مصرف، شکل‌های مختلف گیاه شاهدانه می‌توانند خاصیت‌های متفاوتی داشته باشند. ماری‌جوانا عمدتاً از گل‌ها و برگ‌های خشک‌شده گیاه شاهدانه استخراج می‌شود و به دلیل درصد بالای THC، بیشتر آثار روان‌گردان را ایجاد می‌کند. با این حال، در ایران بیشتر انواع ماری‌جوانا با نام «گل» شناخته می‌شود و به‌عنوان ماده‌ای مخدر و اعتیادآور مورد مصرف قرار می‌گیرد. در حالی که فقط بخشی از گیاه و تا حدی فراوری متفاوت و در بیشتر موارد عوارض دو ماده یکی است.

تصورات اشتباه درباره گل

یکی از دلایل اصلی افزایش مصرف گل در میان جوانان، تصویری است که این ماده را کم‌ضرر، طبیعی یا حتی «گیاهی» می‌داند. این تصور اما کاملاً نادرست است؛ چرا که با مصرف گل و ماری‌جوانا، سیستم عصبی و روان انسان به شدت تحت تأثیر قرار می‌گیرد. مطالعات علمی نشان می‌دهند که مصرف مکرر این مواد با آسیب‌های جدی در حافظه، توانایی تمرکز و تصمیم‌گیری همراه است. همچنین، برخلاف باور عمومی، گل به شدت اعتیادآور است و مصرف طولانی‌مدت آن می‌تواند به وابستگی روانی و حتی جسمی منجر شود.

عوارض کوتاه‌مدت مصرف گل و ماری‌جوانا

مصرف گل و ماری‌جوانا به‌صورت استنشاق دود یا استفاده خوراکی، عوارض فوری و کوتاه‌مدتی بر بدن و روان فرد به‌جا می‌گذارد. برخی از این عوارض شاید در نگاه اول کم‌اهمیت یا موقتی به نظر برسند، اما برای بسیاری از افراد، همین حالت‌های کوتاه‌مدت بستری برای مشکلات جدی‌تری فراهم می‌کنند:

۱ تغییر شدید در ادراک و هوشیاری مصرف‌کنندگان اغلب دچار توهماتی در زمان و مکان می‌شوند؛ به‌عنوان مثال، ممکن است زمان برای فرد به‌طور غیرطبیعی کند یا سریع جلوه کند. این تغییرات ذهنی می‌توانند زیربنای ایجاد رفتارهای خطرناک یا واکنش‌های نامناسب باشد.

۲ اضطراب و حملات پانیک فشار روانی ناشی از مصرف گل و ماری‌جوانا ممکن است به حالت‌های شدیدتر اضطراب و حتی حملات پانیک منجر شود. این شرایط نه تنها مصرف‌کننده را در لحظه تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه می‌تواند او را تا مدت‌ها دچار حس ناراحتی و اضطراب کند.

۳ اختلال در تمرکز مصرف این مواد موجب کاهش توانایی ذهن در تمرکز و به‌خاطر سپردن اطلاعات جدید می‌شود. این موضوع به‌طور ویژه برای دانش‌آموزان، دانشجویان و افرادی که نیازمند مهارت‌های یادگیری سریع هستند، اختلال‌های جدی ایجاد می‌کند.

عوارض بلندمدت مصرف گل و ماری‌جوانا

مصرف مداوم گل یا ماری‌جوانا می‌تواند اثرات پایدار و مخربی بر سلامت انسان داشته باشد؛ اثراتی که ممکن است تا سال‌ها بعد از ترک هم ادامه پیدا کنند. برخی از این عوارض شامل موارد زیر هستند:

اختلالات شناختی و حافظه مصرف مزمن ماری‌جوانا به‌ویژه در نوجوانی و جوانی، با آسیب‌های مغزی همراه است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مصرف طولانی‌مدت، حافظه بلندمدت را مختل می‌کند و قدرت تجزیه و تحلیل مغز را کاهش می‌دهد.

مشکلات تنفسی

دود ناشی از مصرف گل حاوی مواد

پاسخ به تصورات اشتباه درباره گل

در سال‌های اخیر، به دلیل برخی تصورات اشتباه، مصرف گل به‌ویژه در میان جوانان رایج‌تر شده است؛ برداشت‌های نادرستی که برخی از آن‌ها ریشه در تبلیغات سودجویانه دارد. در ادامه، به چند تصور رایج درباره گل و پاسخ علمی به این باورهای پرآزار می‌پردازیم:

گل مخدر کم‌ضرر است

یکی از اشتباهات رایج این است که تصور می‌شود گل ماده‌ای جدید یا بی‌خطر است؛ در حالی که گل همان ماری‌جوانا است، اما با نامی متفاوت و پوششی تبلیغاتی برای افزایش فروش، به‌ویژه توسط سوداگران مواد مخدر. این تغییر نام باعث شده برخی تصور کنند که گل نسبت به سایر مواد سنتی‌تر، آسیب‌های کمتری دارد، در صورتی که عوارض گل با اندکی تفاوت همان عوارض شناخته‌شده ماری‌جوانا را شامل می‌شود.

گل اعتیادآور نیست

تصور رایج دیگری که از طریق شبکه‌های اجتماعی و

عوارض بلندمدت مصرف گل و ماری‌جوانا

شیمیایی خطرناک است که می‌تواند به شدت به سیستم تنفسی آسیب برساند. این آسیب‌ها شامل برونشیت مزمن و خطر ابتلا به سرطان ریه هستند.

افزایش خطر افسردگی

مصرف مداوم ماری‌جوانا، فرد را در معرض ابتلا به بیماری‌های روانی مانند افسردگی، اضطراب و حتی اختلالات روان‌پزشکی شدید قرار می‌دهد. این مشکلات ممکن است بدون حمایت درمانی باقی بمانند و کیفیت زندگی فرد را به شدت کاهش دهند.

پاسخ به تصورات اشتباه درباره گل

تجربه‌های شخصی برخی افراد تقویت‌شده، ادعای «غیر اعتیادآور بودن گل» است. اما با وجود این که برخی کشورها مصرف ماری‌جوانا را قانونی اعلام کرده‌اند، تحقیقات علمی متعدد تأیید می‌کند که گل و ماری‌جوانا ظرفیت بالایی برای ایجاد وابستگی روانی و حتی جسمی دارند. مصرف مداوم این موادمی‌تواند ترک آن را مشکل‌کند و باعث بروز علائم محرومیت شود.

گیاهی بودن برابر بی‌ضرر بودن است

یکی از برداشت‌های گمراه‌کننده دیگر این است که چون گل منشأ گیاهی دارد پس بی‌ضرر است. اما باید توجه داشت که بسیاری از مواد سمی خطرناک مانند سیانور یا قارچ‌های سمی هم منشأ گیاهی دارند. گل هم مواد شیمیایی فعالی مانند THC را در خود دارد که تأثیر عمیقی بر مغز و بدن می‌گذارد.

دود دست دوم گل، تهدیدی خاموش در پارک‌ها

موضوعی که کمتر مورد توجه قرار گرفته، تأثیر دود دست دوم گل بر افراد غیر مصرف‌کننده، به‌ویژه کودکان و افراد آسیب‌پذیر، در اماکن عمومی مانند پارک‌ها است. دود ناشی از گل و ماری‌جوانا نه تنها شامل THC است، بلکه ترکیبات سمی دیگری هم دارد که می‌تواند سلامت عمومی را تهدید کند.

آسیب به کودکان کودکان که اغلب در پارک‌ها مشغول بازی هستند، بیش از دیگران در معرض خطر دود دست دوم گل قرار دارند. به دلیل حساسیت بیشتر ریه‌ها و سیستم ایمنی آن‌ها، این کودکان ممکن است دچار اختلالات تنفسی، آلرژی یا عفونت‌های دستگاه تنفسی شوند. همچنین مواجهه با دود ماری‌جوانا ممکن است اثرات روانی بر رشد مغزی کودکان بگذارد.

اثرات تنفسی بر افراد غیر مصرف‌کننده افراد غیر مصرف‌کننده‌ای که ناخواسته در معرض دود گل و

علل و پیامدهای بی‌تفاوتی یا ناآگاهی والدین

ناآگاهی یا بی‌توجهی والدین به رفتارهای فرزندان، به‌ویژه در زمینه مصرف مواد مخدر مانند گل، یکی از عوامل مهمی است که می‌تواند به افزایش اعتیاد و آسیب‌های اجتماعی در میان نوجوانان و جوانان منجر شود. این وضعیت، نه تنها سلامت جسمی و روانی فرزند را تهدید می‌کند، بلکه رابطه والدین با فرزند و بنیان خانواده را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دلایل بی‌توجهی والدین

۱ تصور اشتباه درباره مصرف سیگار بسیاری از والدین به دلیل شباهت ظاهری مصرف گل با سیگار کشیدن، متوجه نمی‌شوند که فرزندشان اقدام به استعمال ماده‌ای مخدر کرده است. بوی گل ممکن است شبیه بوی سیگار به نظر برسد و همین مسئله باعث شود والدین، استعمال این ماده را با یک عادت مداوم سیگار کشیدن اشتباه بگیرند. چنین ناآگاهی، امکان مداخله به‌موقع والدین و پیشگیری از عوارض آسیب‌زا را کاهش می‌دهد.

۲ اجتناب از گفت‌وگوی اصولی بسیاری از والدین در گفت‌وگو با فرزندان خود درباره موضوعات حساس مانند مصرف مواد مخدر، دچار ترس، تردید یا احساس شرم هستند. این موضوع نه تنها موجب ناآگاهی بیشتر فرزند می‌شود، بلکه زمینه را برای ادامه رفتارهای ناسالم فراهم می‌کند. تحقیقات نشان داده است که ارتباط سازنده میان والدین و فرزند، نه تنها مانع از گرایش به مواد مخدر می‌شود، بلکه می‌تواند به شکوفایی اعتماد و احساس امنیت در خانواده کمک کند.

۳ خوش‌بینی کاذب برخی والدین باور دارند که فرزندانشان از مصرف مواد مخدر دور هستند و چنین امری هرگز در خانواده آن‌ها رخ نخواهد داد. این خوش‌بینی کاذب که ممکن است ناشی از اعتماد بیش از حد یا انکار مشکلات باشد، می‌تواند شرایط را برای پنهان کردن رفتارهای خطرناک از سوی فرزندانشان تسهیل کند.

قبح‌زدایی ترسناک با گل

عوارض ناآگاهی و بی‌تفاوتی والدین تنها دامن فرزندانشان را نمی‌گیرد بلکه در ابعاد مختلف فردی و اجتماعی تبعات بسیار تلخی دارد

ناآگاهی والدین از رفتارهای فرزند باعث می‌شود او در سنین حساس نوجوانی و جوانی، بدون راهنمایی مناسب، به تصمیم‌گیری‌های غلط و خطرناک دست بزند. مصرف گل می‌تواند تأثیرات مخربی بر سلامت جسمی و روانی فرزند داشته باشد، از جمله کاهش قدرت شناختی، افزایش احتمال افسردگی، اضطراب و حتی اعتیاد به مواد مخدر سنگین‌تر. همچنین این بی‌تفاوتی می‌تواند رابطه فرزند با والدین را تخریب کند. وقتی فرزند احساس کند که مشکلات‌شان توسط والدین جدی گرفته نمی‌شود یا اعتماد کافی برای صحبت کردن درباره مسائل حساس وجود ندارد، رابطه عاطفی میان آن‌ها تضعیف خواهد شد. چنین شکافی در ارتباطات خانوادگی ممکن است نسل‌ها ادامه یابد. در نهایت مصرف مواد مخدر، به‌ویژه در نوجوانان، می‌تواند بنیان خانواده را تحت تأثیر قرار دهد. خانواده‌هایی که از چنین موضوعاتی غافل می‌مانند، در مواجهه با پیامدهای روانی، اجتماعی و حتی مالی آن دچار بحران خواهند شد. این بحران‌ها شامل افت تحصیلی فرزندانشان، مشکلات درمانی و افزایش درگیری‌های خانوادگی هستند که باعث بی‌ثباتی و کاهش کارکرد خانواده به‌عنوان یک نظام حمایتی می‌شوند. از طرفی تماشای مصرف علنی مواد مخدر توسط کودکان و نوجوانان، تأثیرات روانی مخربی دارد. آنان ممکن است این عمل زشت را به‌عنوان رفتاری عادی یا بدتر از آن جذاب تلقی کنند که مربوط به مرحله‌ای از زندگی و گذر از کودکی است. چنین چیزی می‌تواند به قبح‌زدایی از مصرف مواد مخدر در ذهن آنان منجر شود و احتمال گرایش به مواد، در سنین حساس رشد، افزایش یابد. تداوم این قبح‌زدایی می‌تواند الگوهای فرهنگی آسیب‌رسان را تقویت کند و مرزهای اخلاقی جامعه را کمرنگ سازد. از این گذشته، مصرف علنی مواد مخدر، هنجارهای اجتماعی را تغییر می‌دهد و شرایطی را ایجاد می‌کند که رفتارهای پرخطر راحت‌تر پذیرفته شوند.

